

POSUDEK MAGISTERSKÉ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Posudek vedoucího práce

Autor práce: Lucie Matyášová
Název práce: Závazky v partnerských vztazích
Autor posudku: Jiří Vinopal
Návrh klasifikace práce: velmi dobře

KONCEPČNÍ STRÁNKA PRÁCE

Má práce jasně formulovaný záměr, cíl, výzkumnou otázku a odpovídají jim závěry?

Cíl práce je v úvodu (s. 8) představený velmi vágně; není jasné, co je vlastně cílem realizace vlastního výzkumu v kontextu nastaveném teoretickou reflexí. Čtenář musí v průběhu čtení spíše dedukovat, že záměrem práce je prozkoumat „jak se povaha závazků změnila v dnešní době akcentující individualismus a flexibilitu“ (jak se uvádí v abstraktu).

Má práce adekvátně stanovenou a jasně vyloženou metodu a postup řešení?

Autorka jasně deklaruje, že nejprve podrobí kritické reflexi současné teorie zabývající se problematikou závazku v partnerských vztazích a následně je propojí se závěry vlastních analýz kvalitativních rozhovorů. Tohoto postupu se pak také důsledně drží.

Jsou jednotlivé části práce (zejm. teoretická a empirická) vyvážené a vhodně propojené, vytváří text konzistentní celek?

Práce tematicky tvoří kompaktní celek, nicméně po mém soudu nejsou části úplně dobře vyvážené. Teoretická část je příliš obsáhlá vzhledem k tomu, že hlavní má být vlastní výzkum autorky. Alespoň tak to chápu vzhledem k tomu, že autorka především svým způsobem ověřuje předpoklady obsažené v uváděných teoretických koncepcích. Teoretická část zde není zamýšlena (nebo alespoň ne zpracována) jako samostatná kritická analýza teorií zabývajících se problematikou závazku v partnerských vztazích – teorie zde nejsou klasifikovány, typologizovány, nejsou vzájemně konfrontovány ani nejsou systematicky podrobovány testům platnosti tváří v tvář objektivním údajům (např. statistikám) nebo výsledkům jiných výzkumů. Naopak, empirická dokumentace je využívána na podporu platnosti (resp. přijatelnosti) teorií a hypotéz a teorie samy tudíž v textu slouží „jen“ jako systematický průvodce tematickou pestroostí problematiky závazku v partnerských vztazích. To samo o sobě není problém za účelem konceptualizace tématu pro empirické zkoumání, ovšem pak to musí být učiněno v rozsahu a hloubce odpovídající tomuto účelu. V současné podobě zpracování, v níž se jednotlivé myšlenky vnitřně komplikované oblasti nutně opakují, představují se drobné nuance a dílčí aspekty, je výsledek spíše kontraproduktivní a pro čtenáře snadno srozumitelné konceptualizaci výzkumného tématu a výzkumných otázek spíše brání.

Jsou argumentace a text práce a vystavěny logicky, jasně, srozumitelně? Má práce přehlednou strukturu?

Práce má v základu jasnou strukturu oddělující teoretickou a empirickou část. V teoretické části se přitom objevuje většina tematických zákoutí problematiky závazku ve vztazích, k nimž se z jiné perspektivy autorka vyjadřuje v následné empirické části.

I přes vcelku strukturované formální tematické členění do kapitol a podkapitol však samotná výstavba textu příliš přehledná není. Text teoretické části, spíše než aby směřoval od úvodu k nějakému závěru (nejlépe jasně formulovaným konkrétním výzkumným otázkám), prostě plyne...; s tím, že na jejím závěru se znovu dozvíme pouze, že celou tuto obsáhlou a komplikovanou oblast má nyní autorka v úmyslu prozkoumat kvalitativními rozhovory.

Empirickou část pak činí poněkud nepřehlednou skutečnost, že autorka v kapitole 10.3 představuje tři klíčové strategie a deklaruje, že právě ony budou pro další výklad klíčovými koncepty. Následující dvě kapitoly (11 a 12) pak konzistentně s tím postupně věnuje prvním dvěma strategiím, další dvě kapitoly stejné úrovně (13 a 14) však nadále stále strategiím již uvedeným, přičemž ke třetí strategii se explicitně dostává až v kapitole 15 (a 16). Uznávám, že autorka v kapitole 10.3 píše, že (parafrázuji) bude tyto strategie představovat postupně s fázemi vztahu. Nicméně ani linie fází vztahu není úplně jasná a jednoznačná: proč prohlubování závazku a společný růst (12) předchází otázkám společné budoucnosti (13), a ne naopak? Proč chápání pojmu závazku (14) patří v linii fází vztahu až za ně? A obavy před prohloubením závazku (15)..., ty přece chronologicky skutečně nemohou patřit do posledních fází vztahu!? Zkrátka, deklarovaná chronologická rovina fází vztahu se z textu záhy vytrácí a čtenáři tak zůstává naděje v konceptualizaci strategií (jinak velmi zdařilé a přehledně představené). Ovšem strukturování textu i této pomůckou v orientaci spíše brání.

Konečně, zcela odděleně se pak v další kapitole 17 autorka dostává ke druhé klíčové pojmové soustavě *pilířů závazku*, kterou z empirického materiálu velmi zdařile zkonstruovala. Bohužel ji ale ve výkladu nepropojila se strategiemi, což by celou zkoumanou oblast a zjištěné výsledky učinilo ještě více kompaktními. Takto jako by se autorka zastavila pár metrů před cílem a finální výsledek nebyl dotažen do ucelené, jednotlivé podoby.

OBSAH PRÁCE

Hodnocení kvality teoretické části práce (relevance k tématu a záměru práce, šíře a hloubka, vhléd autora do problematiky, samostatnost, originalita zpracování,...).

Šíře i hloubka teoretické části práce nasvědčují hlubokému zájmu autorky o dané téma a množství zdrojů i důkladné obeznámenosti autorky s ní, což rozhodně stojí za ocenění. V samotném rozsahu textu, prezentovaných znalostech autorky ani relevance k tématu tudíž problém nevidím. Jak bylo částečně popsáno výše, nedostatky spatřuji ve způsobu zpracování této části. Ačkoli rozsahem by mohlo, formou nejde o kritickou rešerši; ani rozsah ani forma pak neslouží dobře jako konceptualizace tématu pro vlastní empirický výzkum.

Hodnocení kvality empirické části práce (adekvátnost použitých metod a postupů vzhledem k cíli práce, správnost aplikace metod a postupů, prezentace a interpretace výsledků,...).

Autorka si zvolila metodu hloubkových rozhovorů a zpracování na principu zakotvené teorie, což je pro dané téma zcela adekvátní a správná volba. Způsob realizace výzkumu a zpracování výsledků autorka provedla standardními postupy a proces analýzy přes jednotlivé fáze kódování nevykazuje

pochybení. Jak jsem již psal výše, je škoda, že proces zhušťování informace autorka neprovedla do konce tak, aby mohla výsledky prezentovat jako průnik strategií a pilířů.

Tabulku z přílohy 3 (*Přehled tří celkových strategií přístupu k závazku*) bych rozhodně doporučil vložit přímo do textu; velmi názorně a kompaktně totiž shrnuje hlavní atributy strategií, které jinak čtenář musí složitě dekodovat z dlouhých pasáží psaného textu. Obzvláště rozlišení mezi prvními dvěma strategiemi přitom z textu často není úplně jasné.

Hodnocení diskuse a závěrů práce (soulad interpretací a závěrů s výsledky empirických analýz, provedení diskuse závěrů, snaha o vysvětlení závěrů a jejich argumentace, zodpovězení výzkumných otázek, naplnění cílů práce).

Části diskuse a závěr nejsou příliš dobře zpracované, vypadá to, jako by autorka již neměla dostatek času na jejich propracování a revizi. Text je zčásti rekapitulací koncepcí z první části, částečně výsledků vlastního výzkumu. Systematická diskuse výsledků právě na pozadí jednotlivých oblastí (podkapitol) z teoretické části však provedena není. Autorka v pravém slova smyslu svými výsledky nediskutuje s autory, kteří se k tématu vyjadřují a které uvádí – v diskusi spíše opakuje jejich myšlenky a více či méně explicitně k nim na některých místech připojuje vlastní poznatky. Z textu proto často není zřejmé, co je výsledkem kritické reflexe literatury, co jsou autorčina zjištění z vlastního výzkumu a co její názory. Text působí na mnoha místech značně normativně, což ve chvíli, kdy není explicitně odkázáno na případný zdroj, anebo deklarováno, že se jedná o výsledky výzkumu, působí velmi nepatřičným a odborně až nepřijatelným dojmem. Podobným dojmem pak působí mnohde zobecňující tón, kterým autorka prezentuje závěry svého výzkumu; a konečkonců i koncepce citovaných autorů. Ačkoli se k této věci zcela správně a korektně vyjadřuje v části, kde uvádí metodologická omezení své práce, přece jen (anebo spíše právě proto), by bylo vhodné i závěry formulovat trochu opatrnějším, skromnějším způsobem.

FORMÁLNÍ ASPEKTY PRÁCE

Hodnocení naplnění kritérií odborného textu (rozsah práce (BP 72-126 tis. znaků, DP 108-162 tis. znaků) citační normy, odkazy, popis datových zdrojů, jasnost odlišení myšlenek autora od převzatých, seznam literatury atd.)

Formální kritéria odborného textu jsou naplněna z hlediska rozsahu, pravidla používání a odkazování na zdroje jsou v principu v pořádku. Objevují se však problémy s odlišením myšlenek autorky od myšlenek citovaných autorů, a to zejména v diskusi a závěru jak bylo popsáno výše. Je důležité ovšem také napsat, že tuto skutečnost nehodnotím jako porušování citačních norem nebo standardů vědecké práce, nýbrž jako nevhodný styl psaní a strukturace textu.

Hodnocení vhodnosti a úplnosti využití informačních zdrojů (literární prameny, databáze, zahraniční literatura, datové zdroje,...)

Je rozhodně třeba ocenit, že autorka využívá velké množství literárních pramenů a to povětšinou zahraničních. Tato skutečnost se nepochybně projevuje v detailním přehledu o dané oblasti, který rozsáhle prezentuje v teoretické části.

Hodnocení jazykové, stylistické a grafické úrovně práce (grafická úprava, členění textu, označení příloh, zpracování tabulek, grafů, schémat atp.)

Po grafické stránce je práce bez problémů, jazykově a stylisticky však text nehodnotím příliš kladně. Jak jsem již uvedl, text spíše než aby zajímavě a strukturovaně čtenáře prováděl, inspiroval, dovoloval mu klást si otázky, na které následně odpoví atd..., ponejvíce jen plyne a plyne myšlenka za myšlenkou, deklarace za deklarací, citace za citací... Obzvláště v tématu tak zajímavém jako jsou partnerské vztahy, je to podle mne trochu škoda. Na čtivosti a záživnosti textu pak ubírá i skutečnost, že (zřejmě proto, že je tematika závazku a vztahů natolik vnitřně komplikovaná) se lze při snaze o systematické analytické zpracování jejích jednotlivých oblastí a aspektů jen těžko vyhnout opakování několika základních myšlenek. Čtenář pak má často pocit, že se vlastně dozvídá pořád dokola to samé, pouze v jiném kontextu. Samostatnou výtku si pak, bohužel, zaslouží množství překlepů, chybějících slov a špatných vazeb, které čtení textu dále narušuje.

Celkové hodnocení práce

Na diplomové práci Lucie Matyášové je třeba ocenit autorčin široký přehled o sociologických konceptech týkajících se proměny vztahů v moderní společnosti. Množství i povaha použité literatury je na tento typ práce poměrně nadstandardní a svědčí o hlubokém zájmu autorky o danou oblast. Ocenění si zaslouží také provedení vlastního kvalitativního výzkumu a jeho zdařilé analytické zpracování. Postup analýzy až k systémům základních strategií a pilířů svědčí o důkladné práci autorky a schopnosti abstrahovat a propojovat různé informace a jejich roviny. Rozhodně je proto namístě uvést, že předložená verze práce je o několik úrovní výše, než byla předchozí, a to jak ve způsobu prezentace teoretické části, tak v analytickém zpracování vlastního empirického výzkumu. Bohužel to neznamená, že by aktuální verze byla zcela bezproblémová. Domnívám se ale, že obhájena být může, a to v návaznosti na průběh obhajoby v rozmezí hodnocení velmi dobře až dobře. A konečně, zvláštní ocenění si ode mne jako školitele autorka zaslouží také za houževnatost a odhodlání, s nímž přistoupila k prvotnímu nezdaru s předchozí verzí odevzdané práce. Jsem přesvědčen, že zkušenost tohoto druhu, jakkoli musela být nepříjemná, jí bude ponaučením a přínosem v jejím dalším pracovním směřování a životě vůbec.

Otázky a náměty k obhajobě

Autorka sebekriticky uvádí, že výsledky jejího výzkumu se týkají skupiny s určitým socioekonomickým statusem. Dokázala by odhadnout, nebo třeba na základě přečtené literatury odvodit, jak by situace mohla vypadat v jiných společenských vrstvách a skupinách?
V práci se příliš často neobjevují závěry o rozdílech mezi muži a ženami. Skutečně se z hlediska vnímání závazku žádné neobjevily, anebo autorka jen necítí s ohledem na povahu provedeného kvalitativního výzkumu odvahu toto rozlišení provádět? A pokud by se provést dalo, k čemu bychom asi dospěli?

Datum: 22. 8. 2018

Podpis: